

**HOLLANDSE
WATERLINIES**
UNESCO WERELDERFGOED

Jaarstukken 2023

Jaarverslag en jaarrekening over 2023
Voorlopige versie, GO 4 april 2024

~~Versie voor het Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur
d.d. 21 juni 2024~~

Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies is een samenwerkingsverband (gemeenschappelijke regeling) van 4 provincies, te weten Utrecht, Gelderland, Noord Holland en Noord Brabant.

Wat vindt u in de jaarstukken 2023

De jaarstukken 2023 samengevat 3

Besluitvorming over de jaarstukken 2023 5

Het besluitvormingsproces omtrent deze jaarstukken in beeld.

Jaarverslag: de programmaverantwoording

We brengen in beeld wat HWL bereikt heeft en welke baten en kosten dit met zich meebracht.

Programma 1 - Beschermen & Uitdragen Hollandse Waterlinies 6
Programma 2 - Algemene baten en lasten 10

Programma

Jaarverslag: de paragrafen

In de paragrafen maken we een dwarsdoorsnede van de jaarstukken over de thema's die voor GO HWL relevant zijn.

Paragraaf 1 - Weerstandsvermogen en risicobeheersing 11
Paragraaf 2 - Bedrijfsvoering 14
Paragraaf 3 - Financiën 16

Paragrafen

Jaarrekening

De jaarrekening geeft een totaaloverzicht van de gerealiseerde baten en lasten. Daarnaast brengen we onze financiële positie in beeld.

1. Overzicht van de baten en lasten en de toelichting daarop 18
2. De balans per 31 december 2023 en de toelichting daarop 20

Financiën

Bijlagen

1. Controleverklaring 22

Meer informatie kunt u vinden op onze website: <https://hollandsewaterlinies.nl>

De jaarstukken 2023 samengevat

Terugblik op 2023 inhoudelijk en organisatorisch

Nadat in de zomer van 2021 de Werelderfgoed status voor de Hollandse Waterlinies werd verkregen, werd op 24 maart 2022 het gemeenschappelijke orgaan Siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies (GO) opgericht. Het jaar 2023 is daardoor het eerste volle jaar van dit orgaan.

Dit is ook het eerste jaar van het huidige hoofd sitebureau en secretaris GO Bas Nijenhuis-Vesseur. Hij is op 7 maart 2023 in de eerste vergadering van het jaar door het GO benoemd als secretaris. Na de verkiezingen zijn twee nieuwe bestuurders tot het GO toegetreden: Jelle Beemsterboer (Noord Holland) als opvolger van Josan Kocken en Jos van der Horst (Noord Brabant) als opvolger van Stijn Smeulders. Op 2 oktober 2023 is gedeputeerde Peter Drenth (Gelderland) als voorzitter aangewezen.

Het sitebureau heeft de coördinatie verzorgd voor de wettelijk noodzakelijke wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling. Daarnaast is de Periodic Report voor de UNESCO ingediend.

Het sitebureau kent twee werkgroepen: "Bescherming" en "Uitdragen". De werkgroep bescherming komt maandelijks bijeen. Hierin hebben de provincies diverse casussen met elkaar gedeeld en besproken. Het doel van de werkgroep is om van elkaar te leren en kennis te delen over voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen. De thema's die het afgelopen jaar vaak aan bod kwamen, zijn de energie-opwekking via zon en wind en het transport van elektriciteit via 380 kV-hoogspanningsleidingen. Het Kwaliteitsteam heeft in 2023 zeven maal vergaderd en daarin zeven casussen besproken o.a. A27 Houten-Hooijpolder, dijkversterking Gorinchem-Waardenburg en gebiedsanalyses Pact van Loevestein.

Het uitdragen van de 'unieke en onvervangbare universele waarden' van het erfgoed is een belangrijke verplichting. De afstemming en samenwerking tussen de provincies vindt plaats in werkgroep Uitdragen. In 2023 zijn de nieuwe huisstijl en merkstrategie gemaakt. In deze nieuwe huisstijl zijn diverse producten ontwikkeld, zoals vlaggen, Z-cards en notitieboekjes. Ook is het algemene ontwerp voor informatiepanelen gemaakt en de eerste borden zijn geplaatst. De provincies verzorgen daarvan de uitvoering waarbij de coördinatie gefaciliteerd wordt via het sitebureau. De publiekswaarde voor de HW is in het voorjaar 'in de lucht' gekomen en de eerste inrichting van het partnernedeelte is gereed.

Naast de publiekscommunicatie die Stichting Liniebreed Ondernemen voor ons uitvoert, hebben zij de samenwerking ondersteund bij de organisatie van zeven vrijwilligersbijeenkomsten in alle gebiedsdelen van de HWL. De bijna 300 deelnemende vrijwilligers hebben deze via een enquête gemiddeld gewaardeerd met een ruime 8.

Kennisdelen is van belang om het verhaal van de Hollandse Waterlinies te behouden en door te geven aan de volgende generatie. Het Kenniscentrum Waterlinies (KCW) is verantwoordelijk voor het borgen en ontsluiten van deze kennis. In 2023 heeft het KCW o.a. historische kennis geleverd voor diverse gebiedsanalyses, een boek en andere uitgaven. Tevens zijn vragen van diversie instellingen en personen beantwoord.

Terugblik op 2023: financieel

In de GO-vergadering van 6 december 2023 heeft het bestuur de begroting 2023 bijgesteld van € 1,33 mln. naar € 1,20 mln. De jaarrekening valt nog lager uit nl. € 1,02 mln. De belangrijkste oorzaak daarvan is de correctie van een foutieve boeking van bijna € 80.000 aan het eind van het jaar. Dit is een belangrijk deel van de onderbesteding van € 110.000 bij Communicatie. Daarbij is er voor deze en elk van de posten Kennis & Educatie, Bescherming en Beheer 20 à 25 duizend euro minder uitgegeven dan begroot. Dit wordt verklaard door het verschuiven van werkzaamheden naar 2024 en het later indienen van facturen na de jaarsluiting. De kosten van inzet van medewerkers voor het sitebureau is daarentegen zo 20 duizend euro hoger uitgevallen. Dit is te verklaren door hogere declaraties van de uitlenende provincies dan verwacht.

Financiële kerncijfers 2023

In onderstaande tabel een totaaloverzicht van de begrote en gerealiseerde baten en lasten in 2023

Baten en lasten	Begroot 2023	Realisatie 2023
<i>Opbrengsten</i>		
Bijdragen provincies	1.000.000	1.000.000
<i>Kosten</i>		
Sitebureau	350.000	369.698
UNESCO	5.000	-
Siteholderschap*	67.029	45.134
*Accountant	17.971	17.971
Communicatie	560.000	449.969
Kennis & educatie	100.000	77.024
Bescherming	60.000	38.630
Beheer	35.000	19.260
Netwerken	7.500	5.000
<i>Totaal lasten</i>	<i>1.202.500</i>	<i>1.022.686</i>
Saldo van baten en lasten	-202.500	-22.686

Besluitvorming over de Jaarstukken 2023

Jan./febr. 2024 Ambtelijke voorbereiding

4 april 2024 Behandeling concept jaarstukken door Bestuur

21 juni 2024 Vaststelling jaarstukken door

BEVINDING:

Het Bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grenzen.

Het gerealiseerde resultaat bedraagt € 22.686 negatief.

Het tekort is in de balans opgenomen onder het eigen vermogen als 'Nog te bestemmen resultaat'.

Voorstel met betrekking tot de vaststelling en resultaatbestemming

Het Bestuur van het gemeenschappelijke orgaan Hollandse Waterlinies tot vaststelling van de jaarstukken 2023,

BESLUIT:

1. De programmarekening 2023 vast te stellen conform voorliggend ontwerp.
2. Het verliessaldo over 2023 ter grootte van € 22.686 zoals opgenomen in deze jaarrekening in de balans op het eigen vermogen in mindering te brengen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het Algemeen Bestuur op 21 juni 2024.

De secretaris,

De voorzitter,

Bas Nijenhuis-Vesseur

Peter Drenth

Programma 1 - Beschermen & Uitdragen HWL

Algemene toelichting bij het programma

Sinds juli 2021 is de Nieuwe Hollandse Waterlinie UNESCO werelderfgoed en werd daarmee toegevoegd aan de Stelling van Amsterdam die al sinds 1996 op de werelderfgoedlijst staat. Samen zijn ze nu de Hollandse Waterlinies. Op 24 maart 2022 is het gemeenschappelijk orgaan (GO) opgericht door de provincies Utrecht, Noord-Holland, Noord-Brabant en Gelderland.

In het samenwerkingsverband met de vier provincies draagt de Siteholder er zorg voor dat de Hollandse Waterlinies behouden blijven door het goede beheer en passende bescherming. Bij ontwikkelingen staat de instandhouding en versterking van het werelderfgoed Hollandse Waterlinies centraal, uitgaande van de kernkwaliteiten. Ook zorgt de Siteholder dat het verhaal van de Hollandse Waterlinies uitgedragen zodanig dat het voor iedereen duidelijk is waarom de Hollandse Waterlinies uniek en onvervangbaar Werelderfgoed is.

De Siteholder coördineert en faciliteert niet alleen de samenwerking van de provincies aan de uitvoering en bescherming. Ook vertegenwoordigt het GO de vier provincies in de contacten met het Rijk, UNESCO en de Stichting Werelderfgoed. Vanuit deze verantwoordelijkheid draagt het GO zorg voor de periodieke rapportages aan UNESCO en beantwoording van vragen van deze organisatie.

Kenmerkend aan het GO is dat zij geen rechtspersoonlijkheid heeft en daarom niet zelfstandig kan deelnemen aan het (privaatrechtelijk) rechtsverkeer. Dat betekent dat het GO 'gehost' moet worden door één van de voornoemde deelnemers ten behoeve van contracten, personeel en uitgaven. In dit geval vervult de provincie Utrecht de functie van host, ook wel centrumprovincie genoemd en vertegenwoordigt de provincie Utrecht het GO in het maatschappelijk verkeer. Het GO maakt gebruik van de rechtspersoonlijkheid van de provincie Utrecht, voor zover nodig voor de uitvoering van de door het GO genomen besluiten in het (privaatrechtelijke) rechtsverkeer.

Doordat het GO geen rechtspersoonlijkheid heeft, kan zij ook geen eigen personeel hebben. De ambtelijke organisatie van het GO is als gevolg daarvan bij de provincie Utrecht belegd. De provincie Utrecht regelt, op voorstel van het GO, voorwaarden voor de inzet van het personeel, voor welke taken en tegen welke kosten dit gedaan kan worden. De afspraken omtrent de ondersteuning door de centrumprovincie Utrecht zijn verankerd in een dienstverleningsovereenkomst, het 'besluit ambtelijke ondersteuning' en 'het besluit ambtelijke gremia'

De provincie Utrecht die de rol van centrumprovincie vervult, is verantwoordelijk voor ambtelijke ondersteuning van het GO siteholderschap Hollandse Waterlinies. Daarvoor is het sitebureau opgericht dat het GO ondersteunt bij alle werkzaamheden die op het GO afkomen. De taken van het GO en sitebureau zijn volgens de GR Hollandse Waterlinies:

- a. afstemming en communicatie;
- b. het stimuleren en controleren van de bescherming;
- c. het opstellen, actualiseren en uitvoeren van het managementplan;
- d. de verantwoording naar het Rijk;
- e. het nakomen van de rapportageverplichtingen naar UNESCO;
- f. het ondersteunen en faciliteren voor beschikbaar krijgen van voldoende middelen;
- g. het bevorderen van visievorming ten behoeve van strategieën;
- h. het stimuleren van kennisuitwisseling en expertise;
- i. het tijdig identificeren van en reageren op bedreigingen en ontwikkelingen;
- j. draagvlak, kennisverspreiding en promotie;
- k. zijn eerste aanspreekpunt.

Beschermen

Een belangrijke voorwaarde om UNESCO Werelderfgoed te zijn is dat het erfgoed goed beschermd is. De Hollandse Waterlinies zijn momenteel goed beschermd door Nederlandse wet- en regelgeving, onder meer via de Omgevingswet en de provinciale Omgevingsverordeningen. Bijna alle objecten in de Hollandse Waterlinies zijn beschermd als rijksmonument (gedeelte Nieuwe Hollandse Waterlinie) of provinciaal monument (gedeelte Stelling van Amsterdam).

Om het werelderfgoed goed en overal op gelijke wijze te kunnen beschermen is het ruimtelijk beleid tussen de vier provincies geharmoniseerd. De huidige bescherming van de Hollandse Waterlinies is geregeld in het Besluit Algemene Regels Ruimtelijke Ordening (Barro). De bescherming van het Barro werkt door in het provinciale en gemeentelijke planologische beleid. Met ingang van de nieuwe omgevingswet wordt de bescherming van het werelderfgoed daarin vastgelegd.

Voor deelgebieden zijn gebiedsanalyses opgesteld. Daaruit volgt specifiekere wat in die gebieden op lokale schaal de specifieke kernkwaliteiten/uitzonderlijke universele waarde zijn en waar rekening mee gehouden moet worden bij ontwikkelingen.

De provincies bespreken ruimtelijke ontwikkelingen met elkaar in de werkgroep bescherming, gefaciliteerd door het sitebureau. De thema's die het afgelopen jaar in concrete situaties vaak aan bod kwamen, zijn energievraagstukken (zowel transport als opwekking) en woningbouw. Daarnaast heeft de werkgroep bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed aandacht gevraagd voor de verschillen in kwaliteit van door adviesbureaus uitgebrachte Heritage Impact Assessments (HIA). Dit is zorgelijk aangezien een HIA grote betekenis heeft in de vergunningverlening.

Bij complexe en mogelijk ingrijpende ruimtelijke opgaven brengt het Kwaliteitsteam Hollandse Waterlinies gevraagd en ongevraagd advies uit. In dit team zitten vier onafhankelijke en in Nederland toonaangevende specialisten op het gebied van bouwkunde, gebiedsontwikkeling, ruimtelijke ordening en landschapsarchitectuur. Afgelopen jaar heeft het team 7 keer vergaderd, zeven casussen behandeld waaronder A27 Houten-Hooipolder en gebiedsanalyses Pact van Loevestein en 1 advies aan het GO uitgebracht over de afronding van de dijkversterking Gorinchem-Waardenburg.

Uitdragen

De historische en mondiaal unieke waarde en de betekenis van de Hollandse Waterlinies wordt gepresenteerd aan een groot publiek door middel van bezoekerscentra, publicaties, evenementen, exposities en educatieve programma's. Doel is om steeds meer mensen uit binnen- en buitenland te verleiden om dit unieke gebied te bezoeken en het voormalige Nederlandse militaire water-verdedigingssysteem te leren kennen. Dit doen de provincies onder coördinatie van het sitebureau door met een aantal partijen samen te werken aan de publiekscommunicatie en marketing. Het Kenniscentrum Waterlinies ontsluit zowel digitaal als analoog historische en actuele kennis over de Hollandse Waterlinies.

Voor UNESCO is het heel belangrijk dat het verhaal van het erfgoed door wordt gegeven aan de volgende generaties. Hiervoor wordt een lespakket ontwikkeld en worden op verschillende forten speciale rondleidingen aan schoolklassen gegeven. Hoe vaker het verhaal van de Hollandse Waterlinies verteld wordt hoe meer mensen het verhaal leren kennen en herkennen.

Het prachtige landschap en de vele forten van de Hollandse Waterlinies zijn te voet, per fiets of per boot het beste te ervaren. In de afgelopen jaren zijn er verschillende fiets en wandelroutes ontwikkeld. Ook op de forten komen steeds meer activiteiten voor een breed publiek. Om dit allemaal onder de aandacht te brengen wordt er samengewerkt met een aantal partijen.

Een belangrijke partner in de publiekscommunicatie is de Stichting Liniebreed Ondernemen. Zij heeft een sterke community van forteigenaren, exploitanten en ondernemers in de Hollandse Waterlinies opgebouwd. Alle activiteiten op de forten worden gebundeld op de website www.forten.nl en staan ook op de publiekswbsites www.hollandsewaterlinies.nl. In samenwerking met de community organiseert de stichting een aantal keer per jaar waterlinie brede evenementen die landelijk gepromoot worden. Daarnaast ontwikkelt de stichting eenduidige communicatiemiddelen zoals folders, magazines en mediacampagnes. Ook organiseert de stichting in opdracht van het GO meerdere netwerkbijeenkomsten voor de vele vrijwilligersgroepen van de forten en gebieden.

In 2023 is een nieuwe huisstijl en merkstrategie ontwikkeld voor de twee linies die nu samen het UNESCO Werelderfgoed zijn. De huisstijl is afgelopen jaar toegepast voor diverse producten zoals vlaggen, Z-cards en notitieboekjes, de website hollandsewaterlinies.nl, de informatieborden bij de Points of Interest en de bruine gebiedsborden aan de snelwegen. De website is sinds het voorjaar 'in de lucht'. Ook is gestart met de Duitse en Engelstalige versie ervan en een apart gedeelte voor professionele informatie voor onze partners zoals leidraden, handboeken, gebiedsanalyses e.d. Vanaf het najaar zijn inmiddels meerdere borden geplaatst.

Kennisdelen is van belang om het verhaal van de Hollandse Waterlinies te behouden en door te geven aan de volgende generatie. Het Kenniscentrum Waterlinies (KCW) is verantwoordelijk voor het borgen en ontsluiten van deze kennis. Dit doet hij onder meer via de website kenniscentrumwaterlinies.nl. Ook heeft het KCW in 2023 historische kennis geleverd voor o.a. diverse gebiedsanalyses, een boek en andere uitgaven. Tevens zijn vragen van diversie instellingen en personen beantwoord. De eerste stappen zijn gezet om met Het Utrechts Archief de historisch waardevolle documenten toekomstbestendig gearhiveerd te krijgen, is voortgegaan met het opnemen van twee grote digitale particuliere collecties en drukwerken in het collectiesysteem van het Kenniscentrum. Ook zijn vrijwilligers ingezet om de Fortwachter Registers te digitaliseren en om de nog aanwezige militaire grenspalen te inventariseren via een zelf ontwikkelde app. Ook zijn er bijeenkomsten voor vrijwilligers en relaties georganiseerd, evenals meegewerkt aan de Kennisdag Nederlandse Waterlinies.

De financiën van dit programma

Tabel met overzicht jaarlijkse bijdragen provincies conform besluit bijdrageverordening:

Overzicht bijdragen Provincies	Bedrag	Percentage
Utrecht	€ 300.000	30%
Noord-Holland	€ 300.000	30%
Gelderland	€ 300.000	30%
Noord-Brabant	€ 100.000	10%
Totaal	€ 1.000.000	100%

Voor de bekostiging van het programma ontvangt het gemeenschappelijk orgaan jaarlijks een bijdrage van de provincies. Het saldo wordt aangehouden en geadmistreerd in de administratie van de centrumprovincie Utrecht. Het GO loopt geen renterisico over dit saldo en ontvangt ook geen rente.

Alle kosten die door het GO worden gemaakt zijn directe kosten en worden niet geactiveerd. Er zijn derhalve geen afschrijvingen. De wettelijke voorschriften (BBV) omtrent het opnemen van deze afschrijvingslasten zijn hier dus niet van toepassing.

Financiële uitgangspunten

De gehanteerde uitgangspunten voor de begroting zijn hierna samengevat.

- Het totale budget bedraagt jaarlijks € 1.000.000 en is vastgesteld in het besluit bijdrageverordening.
- Het saldo na kosten wordt aangehouden op een rekening bij de centrum provincie Utrecht.
- De kosten worden in de meerjarenbegroting doorgerekend een jaarlijks vastgestelde indexering van 5%. In de praktijk kan hiervan worden afgeweken.
- Er is voor het aangehouden saldo geen rentekosten/vergoeding overeengekomen.
- Gestreefd wordt om tekorten in de exploitatie te voorkomen.
- De liquiditeitspositie moet het GO in alle jaren in staat stellen om aan de betalingsverplichtingen te voldoen.

Programma 2 – Algemene baten en lasten

Producten

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden/producten:

- Exploitatie (inclusief overhead)
- Treasury
- Onvoorziene uitgaven
- Vennootschapsbelasting

Exploitatie

Programma 2 <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting 2023	Rekening 2023	Afwijking
Lasten	1.203	1.023	180 V
Subtotaal	-1.203	-1.203	180 V
Provinciale bijdragen	1.000	1.000	0
Saldo van lasten en bijdragen	-203	-23	180 V
Gerealiseerd resultaat	-203	-23	180 V

Overhead

De kosten van overhead moeten volgens wettelijk voorschrift (BBV) afzonderlijk worden verantwoord. De overhead wordt niet meer toegerekend aan en opgenomen bij de verschillende programma's in de begroting. Overhead heeft betrekking op ondersteunende taken die niet direct dienstbaar zijn aan een externe klant of het externe product. De algemene definitie luidt als volgt: *overhead heeft betrekking op alle kosten die samenhangen met de sturing en de ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.* Het GO heeft een beperkt takenpakket en houdt zich alleen bezig met beschermen en uitdragen. De baten en lasten worden in de begroting binnen één programma verantwoord. Alle kosten, met inbegrip van de lasten die een algemeen karakter hebben, zijn direct dienstbaar aan het beschermen en uitdragen. Alle lasten worden daarom opgenomen binnen het programma 'Beschermen & Uitdragen HWL'.

Incidentele baten en lasten

In de realisatie zijn er geen incidentele lasten buiten de begroting geweest. Er waren in 2023 ook geen incidentele baten waarmee er per saldo geen incidentele baten/lasten zijn in 2023.

Treasury

In het BBV worden alle rentelasten en rentebaten begroot en verantwoord op het taakveld Treasury. Het GO houdt enkel een saldo aan waarover geen rente wordt gerekend waardoor dit taakveld ook geen renteschema is opgenomen.

Onvoorziene uitgaven

In de begroting is geen bedrag opgenomen voor onvoorziene uitgaven.

Vennootschapsbelasting

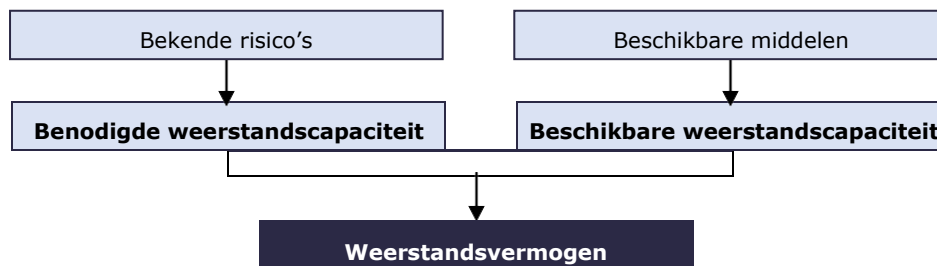
Vanaf de oprichting (24 maart 2022) is het gemeenschappelijk Orgaan niet belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Het gemeenschappelijk orgaan heeft zelf namelijk geen rechtspersoonlijkheid.

Toelichting op het begrip weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de benodigde weerstandscapaciteit – de ingeschatte risico's – en de beschikbare weerstandscapaciteit – de middelen die beschikbaar zijn om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen. Het weerstandsvermogen wordt gevormd door de aanwezige middelen om de nadelige gevolgen van risico's op te vangen.

Het gaat bij het weerstandsvermogen met name om risico's die niet via verzekeringen of voorzieningen kunnen worden ondervangen.

In onderstaand schema is dit weergegeven:

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door:

- de verwachte impact van de aanwezige risico's;
- de gewenste mate van zekerheid dat de risico's kunnen worden opgevangen;
- de mate waarin de risico's al op andere wijze zijn afgedekt.

De beschikbare weerstandscapaciteit is het totaal aan middelen en mogelijkheden waarover de HWL kan beschikken om eventueel optredende niet begrote kosten af te dekken, zonder invloed op de uitvoering van taken.

De middelen die we tot de beschikbare weerstandscapaciteit rekenen zijn:

- de vrije aanwendbare reserves;
- de stille reserves;
- de post onvoorzien in de begroting.

Beleid omtrent weerstandscapaciteit

HWL is een gemeenschappelijk orgaan die taken uitvoert in opdracht van 4 provincies. Het weerstandsvermogen van de HWL wordt gevormd door het weerstandsvermogen van de afzonderlijke provincies. Niettemin zijn er redenen om ook binnen de HWL financiële weerstand op te bouwen. Op grond van wettelijke voorschriften is de HWL verplicht voorzieningen te vormen voor kwantificeerbare risico's, verplichtingen en tekorten.

Weerstandsvermogen

De 4 provincies die deelnemen in de HWL zijn voor hun aandeel aansprakelijk als er tekorten zouden ontstaan of dat de HWL niet in staat is om aan de betalingsverplichtingen te voldoen. Het provinciaal aandeel wordt bepaald op basis van de jaarlijkse bijdrage per provincie als percentage van de totale bijdrage van de vier provincies.

Maatregelen op het gebied van risicobeheersing en risicomanagement

Met de ramingen zoals opgenomen in de Kadernota 2025 is zichtbaar gemaakt dat de HWL door de indexatie van kosten de komende 4 jaren meer lasten heeft dan opbrengsten. In overleg met de toezichthouder is ervoor gekozen om de komende 4 jaar een deel van het saldo algemene reserve in te zetten voor dit tekort. Uiterlijk in 2027 zal er een besluit moeten worden genomen om de bijdrage van de Provincies aan te passen aan de begrote lasten. Het is niet te verwachten dat de deelnemende provincies voor de begrotingsjaren 2024-2027 financiële nadelen zullen ondervinden.

Financiële kengetallen

Op 15 mei 2015 is een besluit tot wijziging van het BBV vastgesteld. Deze wijziging heeft betrekking op het opnemen van een uniforme set financiële kengetallen in de begroting. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de (ontwikkeling van de) financiële positie. De uniforme kengetallen bieden de mogelijkheid om onderling cijfers te vergelijken. Daarmee dragen deze kengetallen bij aan de controlerende en kader stellende rol van het bestuur. Hierna nemen wij de kengetallen op, die verplicht in de programmabegroting moeten worden opgenomen.

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de baten. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

HWL heeft geen leningen verstrekt aan derden.

De uitkomst van de gecorrigeerde netto schuldquote is daardoor gelijk aan de netto schuldquote.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de organisatie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. In het algemeen wordt een getal tussen de 25 en 40% als een gezonde positie gezien. Het gemeenschappelijk orgaan heeft geen eigen bankrekening. Omdat de feitelijke betalingen via Provincie Utrecht verlopen, is sprake van een rekening-courantverhouding met Provincie Utrecht. Buiten deze rekening-courantpositie is geen overige activa aanwezig, waardoor een solvabiliteitsratio geen aanvullende informatie verstrekt.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Om de structurele lasten en baten te bepalen worden de incidentele lasten en baten van de totale lasten en baten afgetrokken.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage. Een ruimte van meer dan 1% geeft voldoende ruimte om structurele tegenvallers op te vangen.

Tabel met kengetallen	Raming 2023	Realisatie 2023
Netto schuldquote	NVT	NVT
Solvabiliteitsratio	NVT	NVT
Structurele exploitatieruimte	-20,3%	-2,3%

Toelichting bij de tabel met kengetallen:

De gerealiseerde structurele exploitatieruimte komt in 2023 uit op -2,3%. Het begrote structurele resultaat 2023 van was € -202.500. De structurele exploitatieruimte is in 2023 negatief en is als volgt opgebouwd: een structureel resultaat van € -22.686 ten opzichte van een totaalbedrag van € 1.000.000 aan gerealiseerde baten. Kengetallen zijn momentopnamen en de uitkomsten moeten in het perspectief van de specifieke bedrijfsactiviteiten en de bedrijfseigen vermogens- en financieringsverhoudingen beschouwd en beoordeeld worden.

Belangrijke ontwikkelingen en aandachtspunten in 2023

Algemeen

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens rond de bedrijfsvoering. Met bedrijfsvoering worden de bedrijfsprocessen bedoeld die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de programma's te realiseren.

Voor een goede bedrijfsvoering zijn budget, personeel met kennis en kunde, infrastructuur, leiding/aansturing, een goede communicatie, informatie en beheersinstrumenten nodig. Ook is een efficiënte inrichting van de organisatie en een gezonde samenwerkingscultuur, samen met provincies en andere partners cruciaal om de doelstellingen te bereiken en onze dienst adequaat te kunnen uitvoeren.

Onze organisatie zal zich inspannen om een de Hollandse Waterlinies zo breed mogelijk uit te dragen, te beschermen en te beheren. Het Gemeenschappelijk orgaan is verantwoordelijk voor een adequate bedrijfsvoering en heeft hierbij een kade stellende en controlerende taak.

Inrichting van de organisatie

Het sitebureau van de HWL is gericht op de uitvoering van de taak om de werelderfgoedsite HWL zo goed mogelijk uit te dragen, te beschermen en te beheren. Het sitebureau bestaat uit de volgende begrote personele bezetting in 2023:

1 programmamanager	0,6 fte
1 programmasecretaris	0,4 fte
1 projectondersteuning	0,6 fte
1 projectleider Uitdragen	0,7 fte
1 webmaster	0,5 fte
1 projectleider Bescherming	0,6 fte

De realisatie van de personele bezetting wijkt in 2023 af van de beoogde bezetting. De positie programmamanager is begin 2023 weer ingevuld (0,6 fte). De invulling van de rol programmasecretaris was beoogd 0,4 fte waarvan 0,2 fte is gerealiseerd. Oorzaak is het vertrek van de secretaris in juni 2023. De opvolger is in 2023 niet gevonden. De begrote projectondersteuner is vanaf 2023 ingevuld.

Beleidsindicatoren

In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn een aantal beleidsindicatoren vastgesteld, die verplicht in de programma's en programmaverantwoording opgenomen moeten worden. De voor HWL relevante indicatoren met betrekking tot personele aangelegenheden zijn in onderstaande tabel opgesomd.

Beleidsindicator:	2023
Personele formatie	3,4 fte
Personele bezetting (via inhuur en detachering)	3,4 fte

Beleidskader: De financiële verordening van HWL

In de financiële verordening staan de uitgangspunten en doelstellingen voor het financiële beleid vermeld. De uitvoering en ontwikkelingen worden in deze paragraaf toegelicht.

Onderdelen:

- Algemene ontwikkelingen
- Treasurybeheer
- Risicobeheer
- Financiering

Algemene ontwikkelingen

Dit onderdeel schetst de belangrijkste interne en externe ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op de treasuryfunctie, alsmede wijzigingen in de artikelen 143, 216 en 217a van de Provinciewet, de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet Fido), het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), artikel 12 van de Gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies en de Wet gemeenschappelijke regelingen en de Regeling uitzettingen en de wet Hof en het Verplicht Schatkistbankieren voor decentrale overheden.

Interne ontwikkelingen

HWL voldoet bij de uitvoering van de treasuryfunctie aan de wet- en regelgeving.

Bij wet van 11 december 2013 tot wijziging van de Wet financiering decentrale overheden is het een verplichting geworden om overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist van het Rijk. Gelden tegen gunstige rentetarieven uitzetten op spaarrekeningen of deposito's bij andere financiële instellingen is met de invoering van Schatkistbankieren niet meer toegestaan. Er mag tot een begrotingstotaal van € 500 miljoen een bedrag ter hoogte van maximaal 2,0%, met een ondergrens van € 1.000.000, van het jaarlijkse begrotingstotaal buiten de schatkist gehouden worden voor de uitvoering van dagelijkse taken. Het saldotegoed na oprichting van het gemeenschappelijk orgaan op 24 maart 2022 wordt aangehouden op een projectrekening bij de centrumprovincie Utrecht.

Externe ontwikkelingen, rente-ontwikkelingen

De belangrijkste externe ontwikkelingen zijn (internationale) economische indicatoren en de invloed hiervan op de geld- en kapitaalmarkt, alsmede wijzigingen in wet- en regelgeving. HWL kent geen zelf ontwikkelde rentevisie. Zij volgt de marktgegevens en renteontwikkelingen via publicaties van gerenommeerde financiële instellingen. Zoals bijvoorbeeld ABN AMRO Bank, BNG Bank en Rabo Bank. We verwachten dat de rente op de geld- en kapitaalmarkt in de komende periode zal stabiliseren op het huidige niveau. Mocht de huidige inflatie sneller afnemen dan nu wordt verwacht is er tegen het einde van dit jaar wellicht een kleine rentestap naar beneden mogelijk.

Treasurybeheer

Het treasurybeheer is de (beleids) uitvoering van de treasuryfunctie, binnen de kaders van het huidige treasurystatuut. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, financiële geldstromen, de financiële posities en hieraan verbonden risico's.

Risicobeheer

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een wettelijke limiet en bepaalt de maximale omvang van de externe kortgeldpositie in enig jaar. De zogenaamde netto vlottende schuld mag maximaal 8,2% bedragen van het begrotingstotaal. Daarboven moet lang geld worden aangetrokken.

HWL heeft een positief saldo bij door de jaarlijkse bijdragen van de 4 provincies en er is geen sprake van kredietgebruik.

Renterisico

De renterisiconorm is ook een wettelijke limiet en beperkt de vaste schuld die in enig jaar voor aflossing of renteherziening in aanmerking komt tot 20% van het begrotingssaldo. Er is geen sprake van schuld bij de HWL. Derhalve is er geen renterisico.

Kredietrisicobeheer

HWL loopt geen risico's bij het uitzetten van geldmiddelen. De gelden worden uitgezet conform de voorwaarden genoemd in het treasurystatuut.

Financiering

Binnen de HWL is er geen sprake van financiering(en).

Wettelijke kaders

In de Notitie Rente 2017 van de BBV-commissie zijn voorschriften opgenomen voor de wijze waarop de rente verwerkt moeten worden in de begroting. Alle rentelasten en rentebaten uit hoofde van financieringen moeten bij Treasury worden verantwoord. Er mag een rentevergoeding over eigen financieringsmiddelen (reserves) worden berekend, maar deze rentevergoeding is gemaximeerd tot het rentepercentage dat is gebaseerd op het gewogen samenstel van de rentelasten over de externe financiering (langlopend én kortlopend). De omslagrente moet op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de individuele vaste activa. Het in de begroting voorgerecalculeerde omslagpercentage mag binnen een marge van 0,5% worden afgerond. De BBV-commissie doet de aanbeveling om het Renteschema uit de Notitie Rente 2017 op te nemen in de paragraaf Financiering van de begroting. Omdat er binnen de HWL geen sprake is van financiering wordt het renteschema uit de notitie niet opgenomen.

In deze jaarrekening 2023 hebben we de rentepercentages toegepast die in onderstaand overzicht zijn opgenomen.

	Rentepercentage
Rente projectrekening centrumprovincie Utrecht	0,000%
Omslagrente 2023	0,000%

Het resultaat uit Treasury komt uit op € 0 (nihil)

De realisatie van het resultaat uit Treasury (nihil) is gelijk aan het begrote resultaat.

Ontwikkeling liquiditeitspositie

Op basis van de Wet Fido zijn decentrale overheden verplicht hun financiële middelen onder te brengen bij het Ministerie van Financiën (in de schatkist).

HWL heeft haar banktegoeden ondergebracht bij de centrumprovincie Utrecht. De centrumprovincie Utrecht draagt er zorg voor dat overtollige geldmiddelen afgeroomd naar de schatkist. Op basis van de actuele liquiditeitsbehoefte worden naar behoefte opnames uit 's Rijks Schatkist gedaan.

Overzicht baten en lasten

Baten en lasten	Begroot 2023	Realisatie 2023
<i>Opbrengsten</i>		
Bijdragen provincies	1.000.000	1.000.000
<i>Kosten</i>		
Sitebureau	350.000	369.698
UNESCO	5.000	-
Siteholderschap*	67.029	45.134
*Accountant	17.971	17.971
Communicatie	560.000	449.969
Kennis & educatie	100.000	77.024
Bescherming	60.000	38.630
Beheer	35.000	19.260
Netwerken	7.500	5.000
<i>Totaal lasten</i>	<i>1.202.500</i>	<i>1.022.686</i>
Saldo van baten en lasten	-202.500	-22.686

Toelichting

Het resultaat in 2023 is minder negatief dan begroot. De belangrijkste oorzaak daarvan is de correctie van een foutieve boeking van bijna € 80.000 aan het eind van het jaar. Dit is een belangrijk deel van de onderbesteding van € 110.000 bij Communicatie. Daarbij is er voor deze en elk van de posten Kennis & Educatie, Bescherming en Beheer 15 à 25 duizend euro minder uitgegeven dan begroot. Dit wordt verklaard door het verschuiven van werkzaamheden naar 2024 en het later indienen van facturen na de jaarsluiting. De kosten van inzet van medewerkers voor het sitebureau is daarentegen 20 duizend euro hoger. Er is in 2023 geen sprake van incidentele baten of lasten.

Melding in het kader van de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Met ingang van begrotingsjaar 2013 is de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van kracht. Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sector rechte in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen. Gemeenschappelijk orgaan Nieuwe Hollandse Waterlinie heeft geen rechtspersoonlijkheid en is uit dien hoofde niet onderhevig aan de WNT. In lijn met de vereisten zoals bepaald in het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten is onderstaand de bezoldiging weergegeven van de verschillende bestuurders. Volledigheidshalve wordt vermeld dat er geen topfunctionarissen of overige functionarissen waarvan de bezoldiging de WNT-grens overschrijdt.

<i>Naam Bestuurder</i>	<i>Functie</i>	<i>Periode</i>	<i>Bezoldiging</i>
Bas Nijenhuis-Vesseur	Secretaris	7.03.2023 t/m 31.12.2023	€ 86.880,00

De functie van secretaris wordt ingevuld voor 24 uur per week.

Provincie	Naam Bestuurder	Periode	Bezoldiging
Noord-Holland	Rosan Kocken	01-01-2023 t/m 10-10-2023	Onbezoldigd
Noord-Holland	Jelle Beemsterboer	10-10-2023 t/m 31-12-2023	Onbezoldigd
Gelderland	Peter Drenth	01-01-2023 t/m 31-12-2023	Onbezoldigd
Noord-Brabant	Stijn Smeulders	01-01-2023 t/m 19-09-2023	Onbezoldigd
Noord-Brabant	Jos van der Horst	19-09-2023 t/m 31-12-2023	Onbezoldigd
Utrecht	Rob van Muilekom	01-01-2023 t/m 31-12-2023	Onbezoldigd
RCE	Susan Lammers	01-01-2023 t/m 31-12-2023	Onbezoldigd

De balans per 31 december 2023 en toelichting daarop

Balans HWL

Balans HWL		31-12-2023		31-12-2022	
Activa					
Vlottende activa				Vlottende activa	
Uitzettingen met een looptijd < 1jaar	€ 826.764	Uitzettingen met een looptijd < 1jaar	€ 849.450	Uitzettingen met een looptijd < 1jaar	€ 849.450
	€ 826.764		€ 849.450		€ 849.450
Passiva					
Vaste passiva				Vaste passiva	
Eigen vermogen		Eigen vermogen		Eigen vermogen	
Algemene reserve	€ 849.450	Algemene reserve	€ 849.450	Algemene reserve	€ 849.450
Verliessaldo 2023	€ -22.686				
	€ 826.764				€ 849.450

Algemene toelichting op de balans

Het gemeenschappelijk orgaan is opgericht per 24 maart 2022 voortkomend uit de implementatie van de Gemeenschappelijke Regeling siteholderschap Hollandse Waterlinies door de provincies Gelderland, Noord-Brabant, Noord-Holland en Utrecht. Deze regeling is van kracht geworden per 19 maart 2022. Dit betekent in juridische zin dat het gemeenschappelijk orgaan voor de datum van 24 maart 2022 nog niet bestond. De activiteiten die worden verricht zijn feitelijk niet gewijzigd door de oprichting van het gemeenschappelijk orgaan ten opzichte van de periode voorafgaand aan de oprichting. In de voorafgaande periode werden deze activiteiten in een samenwerkingsvorm door de 4 linieprovincies verricht door middel van een Liniecommissie. Voor de jaarrekening in het jaar van oprichting (2022) van het gemeenschappelijk orgaan HWL is ervoor gekozen om de jaarrekening te presenteren als een volledig jaar.

Grondslagen voor waardering en resultaatbestemming

Algemeen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het BBV daarvoor geeft. De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. De genoemde bedragen zijn in euro (€) verantwoord.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Een eventuele voorziening wordt bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Baten en lasten

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Opbrengsten

De bijdragen van provincies worden verantwoord in overeenstemming met de in de vastgestelde begroting voor het jaar bepaalde provinciale bijdragen

Lasten

De lasten worden verantwoord in de periode waar de geleverde prestatie betrekking op heeft.

Toelichting op de balansposten

Algemene reserves en bestemmingsreserves

Overzicht Reserve	31-12-2022	Toevoegingen 2023	Onttrekkingen 2023	31-12-2023
Algemene reserve	€ 849.450	€ -	€ 22.686	€ 826.764

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen op openbare lichamen: € 826.764. De vorderingen op openbare lichamen hebben betrekking op een rekening-courantverhouding met Provincie Utrecht welke ontstaat doordat de liquide middelen ter zake van gemeenschappelijk orgaan Nieuwe Hollandse Waterlinie worden aangehouden op een projectrekening bij centrumprovincie Utrecht. Over het saldo op deze rekening wordt geen rente vergoed.

Omdat de liquide middelen inzake gemeenschappelijk orgaan Nieuwe Hollandse Waterlinie worden aangehouden op een projectrekening bij centrumprovincie Utrecht, is er geen sprake van liquide middelen aanwezig bij Gemeenschappelijk orgaan Nieuwe Hollandse Waterlinie. Vanuit dat oogpunt wordt per definitie voldaan aan de Regeling Schatkistbankieren.

Controleverklaring

